

واحد کار ۸

اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

مقدمه

پوست خارجی‌ترین لایه بدن است که وظایف متعددی از قبیل کنترل درجه حرارت بدن، تعریق، جلوگیری از ورود میکروب‌ها و ... را به عهده دارد و در زمان بروز سوختگی، پوست اصلی‌ترین قسمت در معرض خطر است. سوختگی بر اثر عوامل مختلف مانند: آب جوش، آتش گرفتن لباس، برق گرفتگی، مواد شیمیایی و سوزاننده و بازی با ترقه و آتش، ممکن است ایجاد شود. معمولاً کودکان و افراد سالخورده بیشتر از سایر افراد در معرض خطر بوده، احتمال آسیب دیدگی نیز در این افراد بیشتر است.

۱-۸- سوختگی و انواع آن

برای تعیین شدت سوختگی آن را به سه درجه تقسیم

می‌کنند:

● سوختگی درجه ۱ (سطحی)

در این نوع سوختگی فقط پوست آسیب دیده است. علائم

این سوختگی، قرمزی و سوزش و گاهی تورم پوست است که بعد از چند روز خود به خود برطرف می‌شود.

● سوختگی درجه ۲ (متوسط)

عمق سوختگی در این نوع کمی بیشتر از سوختگی درجه

۱ است و لایه میانی پوست نیز آسیب می‌بیند. علاوه بر علائم

سوختگی درجه ۱ تاول و درد شدید هم وجود دارد و مصدوم به

در سوختگی، پوست بر اثر حرارت زیاد دچار صدماتی

در بافت‌های تشکیل دهنده آن می‌شود. در حالت‌های شدیدتر بافت‌های زیر پوست نیز آسیب می‌بینند.

سوختگی‌ها را براساس عامل ایجاد به چهار نوع تقسیم

می‌کنند.

۱- سوختگی‌های حرارتی بر اثر تماس آب جوش یا بخار

آن، حرارت مستقیم مثل شعله یا اتوی داغ

۲- سوختگی‌های شیمیایی: بر اثر تماس با مواد اسیدی یا

شیمیایی یا مواد شوینده یا سفیدکننده مثل وایتکس

۳- سوختگی‌های الکتریکی: بر اثر تماس با برق یا رعد

و برق

۴- سوختگی‌های تابشی: بر اثر تماس با اشعه خورشید

۲-۸- شدت سوختگی

آیا تا به حال با آب جوش یا بخار آب دچار سوختگی

شده‌اید؟ محل سوختگی چه مشکلی داشت؟

شدت سوختگی به عوامل زیر بستگی دارد:

– وسعت سوختگی

– مقدار حرارت عامل سوزاننده

– مدت زمان تماس عامل سوزاننده با پوست محل آسیب

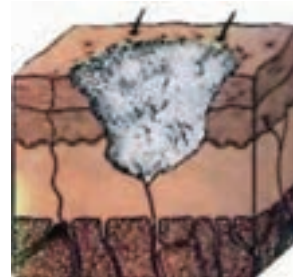

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

در این درجه از سوختگی علاوه بر لایه‌های پوست ممکن است اعضای زیرین پوست مانند چربی زیر پوست، عضلات و احشا نیز دچار سوختگی شوند. در این نوع سوختگی حتی با وسعت کم به علت از بین رفتن کامل پوست احتمال بروز عوارض جدی و عمومی سوختگی وجود دارد. نکته قابل توجه در سوختگی درجه سوم این است که به علت از بین رفتن گیرنده‌های حس درد، مصدوم احساس درد ندارد.

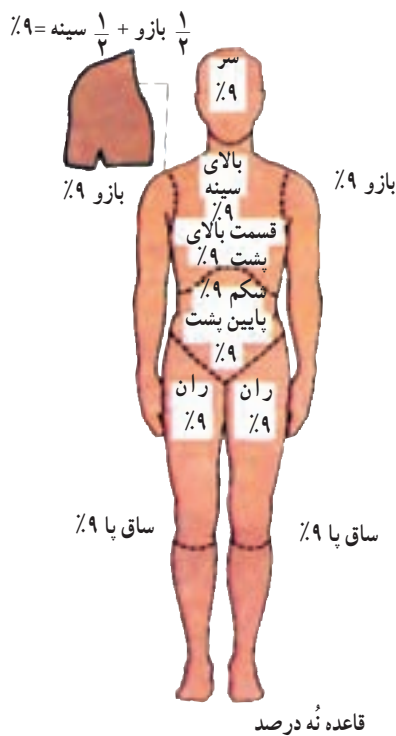
مراقبت و درمان نیاز دارد.

● سوختگی درجه ۳ (عمیق)

توجه

خطرهای اصلی در سوختگی درجه ۲ و ۳ عفونت و شوک ناشی از، از دست دادن مایع زیاد از طریق پوست آسیب دیده است. لذا مصدوم را هرچه سریع‌تر باید به بیمارستان منتقل کرد. وسعت سوختگی به مقدار سطحی از بدن گفته می‌شود که دچار آسیب شده است. به طور کلی هرچه سطح وسیع‌تری از بدن دچار سوختگی شده باشد وخامت حال مصدوم بیشتر خواهد بود. برای تعیین وسعت سوختگی از قانون ۹ استفاده می‌شود. در این روش هر قسمت از سطح بدن به ضرایبی از عدد ۹ تقسیم می‌شود و تقسیم آن مطابق شکل زیر است:

۳-۸ اقدام‌های کلی در سوختگی‌ها

۲- پوشش روی اندام سوخته را درآورده یا قیچی

اگر شما یا یکی از نزدیکان سابقه سوختگی داشته است چه کاری برای ناحیه سوخته انجام داده‌اید؟ برای دوستان خود شرح دهید.

هنگام روبه‌رو شدن با مصدوم دچار سوختگی به نکته‌های زیر توجه کنید:

۱- بلافاصله بعد از وقوع سوختگی اندام آسیب دیده را به مدت ۲۰-۱۰ دقیقه با آب سرد بشویید.

توجه

در صورت چسبیدن لباس به اندام سوخته به هیچ وجه آن را نکنید.

۳- موضع سوخته را برای جلوگیری از عفونت، با گاز استریل یا پارچه تمیز بدون پرز بپوشانید.

۶- هرگز تاول‌ها را نترکانید.

۷- به‌خاطر داشته باشید در سوختگی‌های بیشتر از ۲۰ درصد در بالغین و ۱۰ درصد در اطفال از آب سرد استفاده ننمایید، زیرا احتمال خطر کاهش درجه حرارت بدن مصدوم را در پی دارد. هم‌چنین مصدومان با سوختگی‌های بالا را در معرض سرما قرار ندهید، زیرا مقدار زیادی از آب بدن خود را از دست می‌دهد. قرار گرفتن در جریان باد سرد باعث کاهش دمای بدن مصدوم می‌شود.

۴- به دلیل بروز تورم بعد از سوختگی، حلقه، کمربند، ساعت و ... را قبل از ورم کردن اندام با ملایمت خارج کنید.

۵- از مالیدن روغن، پماد، کره و گذاشتن چسب بر روی موضع سوخته پرهیز کنید.

۸- با توجه به این که پوست نقش اساسی در کنترل درجه حرارت بدن دارد در صورت از بین رفتن سطح زیادی از پوست برای حفظ درجه حرارت، مصدوم را با لباس گرم و پتو بپوشانید.

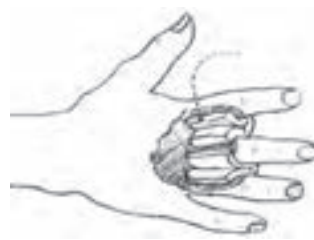
۹- در سوختگی انگشتان برای جلوگیری از چسبیدن آن‌ها به هم، میان انگشتان، گاز استریل یا پارچه تمیز بدون پرز گذاشته، سپس پانسمان کنید.

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

وسیع، فرد را طاق‌باز بخوابانید، پاها را ۲۰ تا ۳۰ سانتی‌متر بالا نگه دارید و مصدوم را با پتو بپوشانید. در صورت آسیب دیدگی ستون مهره‌ها و احساس درد بیمار این کار را نکنید.

۱۱- در سوختگی وسیع جایگزینی مایعات فراوان با

۱۰- برای پیش‌گیری از بروز شوک در سوختگی‌های توجه به نوع سوختگی توصیه می‌شود.

بیش‌تر بدانید

تاول به علت ترشح مایع از بافت‌ها و عروق به زیر پوست ناحیه سوخته به‌وجود می‌آید و در خلال بهبود پوست، مایع خود به خود جذب می‌شود. به دلیل بروز عفونت هیچ‌وقت نباید تاول را ترکانید. در صورتی که تاول ترکید روی تاول را با پارچه و پنبه تمیز پوشانده، پانسمان کنید.

توجه

اگر فردی لباسش آتش گرفت فوراً او را روی زمین خوابانده و برای جلوگیری از رسیدن اکسیژن به آتش، پتو یا لباس را دور وی بپیچانید.

توجه

مصدوم را هرگز روی زمین نگذارتانید زیرا باعث سوختگی نواحی سالم پوست می‌شود. به هیچ‌وجه از لباس‌هایی از جنس پلاستیک برای خاموش کردن شعله استفاده نکنید.

۴-۸ اقدام‌های اولیه در برخی سوختگی‌ها

۱-۴-۸ سوختگی شیمیایی: یکی از مهم‌ترین

انواع سوختگی، سوختگی با مواد شیمیایی است که در صورت بروز این مشکل برای کاهش عوارض ناشی از این نوع سوختگی اقدام‌های زیر را بسته به محل سوختگی انجام دهید:

سوختگی چشم:

اگر چشم فردی به مواد شیمیایی آلوده شد بلافاصله چشم

را با آب فراوان به مدت ۲۰-۱۰ دقیقه بشویید.

مواظب باشید مصدوم چشم خود را نمالد.

چنانچه مصدوم نمی‌تواند صورتش را زیر شیر آب قرار

دهد کاسه‌ای پر از آب فراهم آورده، تا او با گذاشتن صورتش در

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

آب و باز و بسته کردن چشم در داخل آب آن را شست‌وشو کند.
در ضمن آب کاسه باید مرتباً عوض شود.
– اگر مصدوم نمی‌تواند چشمش را باز نگه دارد، دو طرف پلک را به ترتیبی که در تصویر آمده است باز نگه دارید.

سوختگی دهان و حلق: آیا می‌دانید مهم‌ترین خطری که مصدوم را در سوختگی دهان و حلق تهدید می‌کند چیست؟
بر اثر نوشیدن مواد خیلی داغ، مواد شیمیایی و یا استنشاق گاز سمی، ممکن است دهان و حلق بسوزد، در این حالت:
– هرگونه فشار را از روی گردن بردارید.
– می‌توانید هم‌زمان حوله را در آب سرد خیسانده و اطراف گلوئی مصدوم قرار دهید.
– برای جلوگیری از تورم، به مصدوم کم‌کم آب سرد بدهید.

– پس از شست‌وشو با گذاشتن گاز استریل یا پارچه تمیز بدون پرز چشم را ببندید.

– مراجعه به چشم پزشک

توجه

بسته شدن راه تنفسی بر اثر تورم حلق بزرگ‌ترین خطر است.

– میزان ولتاژ و آمپر جریان برق
– طول مدت تماس با جریان برق
– نحوه اتصال مصدوم (پای برهنه، جوراب کلفت، کفش)
– خشکی یا رطوبت زمین و یا پوست
هنگام روبه‌رو شدن با فردی که دچار برق گرفتگی شده است، اقدام‌های زیر را انجام دهید:
– فیوز برق را قطع کنید.

۲-۴-۸- سوختگی الکتریکی: سوختگی الکتریکی ممکن است بر اثر برق گرفتگی و یا صاعقه اتفاق افتد و علت آن عبور جریان الکتریسیته از بدن فرد است. این سوختگی باعث از بین رفتن پوست و بافت‌های زیر آن می‌شود. هم‌چنین به علت ورود جریان برق معمولاً در سطح پوست زخمی قرمز و متورم دیده می‌شود. در صورت قوی بودن جریان ممکن است زخمی هم در محل خروج جریان از بدن ایجاد شود.
شدت سوختگی الکتریکی به عوامل زیر بستگی دارد:

بیش‌تر بدانید

چنانچه برق گرفتگی به علت جریان برق فشار قوی باشد، شرکت برق منطقه را برای قطع جریان برق آگاه کنید.

– به علائم شوک توجه داشته باشید و در صورت بروز سریعاً اقدام‌های مربوط به شوک را انجام دهید.

– در برق گرفتگی با جریان برق با ولتاژ زیاد احتمال پرتاب شدن مصدوم بسیار زیاد است، بنابراین مصدوم را از نظر ضربه به جمجمه یا شکستگی بررسی کنید.

– مصدوم دچار برق گرفتگی، دچار مشکل‌های متعدد می‌شود، بنابراین هرچه سریع‌تر او را به نزدیک‌ترین مرکز درمانی منتقل کنید.

– اگر فردی درون ماشین نزدیک دکل برق سرنگون شده واقع است، به او بگویید درون ماشین بماند تا شرکت برق جریان را قطع کند، در صورت خروج از ماشین ممکن است دچار برق گرفتگی شود.

– در حالی که زیر پای خود تخته چوبی خشک گذاشته یا دمپایی پلاستیکی پوشیده‌اید با یک چوب، اتصال برق را از بدن مصدوم جدا کنید.

– علائم حیاتی مصدوم را کنترل کنید و در صورت نیاز عملیات احیای قلبی – ریوی را آغاز کنید.

فعالیت عملی ۱

به گروه‌های دوفره تقسیم شوید و اقدام‌های مربوط به برق گرفتگی را تمرین کنید. (یکی در نقش مصدوم و دیگری در نقش کمک‌کننده)

تابش نور مستقیم به مدتی طولانی بر روی پوست ایجاد سوختگی درجه یک با درد، سوزش و قرمزی می‌کند.

هنگام روبه‌رو شدن با مصدوم دچار این نوع سوختگی، کارهای زیر را انجام دهید:

– در سوختگی پوست بر اثر نور مستقیم آفتاب، فرد را به سایه منتقل کرده و کمپرس^۱ سرد روی محل سوختگی بگذارید.

۳-۲-۸ – سوختگی تابشی: آیا تاکنون دچار

آفتاب سوختگی شده‌اید؟ پوست شما چه تغییرهایی کرده بود؟

تشعشعات ناشی از انرژی‌های زیاد مانند تشعشعات هسته‌ای و نور آفتاب می‌تواند روی پوست یا برف کوری (تشعشع نور از روی برف) و جوش کاری روی قسمت‌های مختلف چشم اثر تخریبی بگذارد.

تکه پارچه خیس که روی قسمت زخم یا جای ملتهب بیمار می‌گذارند. – Compress ۱

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام وقوع سوختگی

- در صورت تمایل مصدوم، به وی آب و نوشیدنی بدهید.
- در سوختگی ناشی از برف کوری یا جوشکاری، چشم مصدوم را با آب سرد شست و شو دهید و به وسیله پارچه‌ای تمیز بپوشانید. سپس مصدوم را به مرکز درمانی منتقل کنید.

فعالیت عملی ۲

تحقیق کنید در محل زندگی شما (بین اقوام، خانواده و همسایه‌ها) چه اقدام‌هایی برای سوختگی انجام می‌دهند. سپس این اقدام‌ها را در جدولی دو ستونه (یک ستون برای کارهای صحیح، یک ستون برای کارهای غلط) تنظیم کنید.

چکیده

سوختگی عبارت است از هرگونه آسیب رسیدن به پوست، مخاط و بافت‌های زیر پوست که بر اثر حرارت، الکتریسیته، مواد شیمیایی یا تشعشع ایجاد شود. سوختگی‌ها یکی از عوامل مهم ایجاد صدمات جسمانی و جانی‌اند. به‌طور کلی عدم رعایت نکته‌های ایمنی باعث ایجاد سوختگی‌ها در سنین مختلف می‌شود.

مهم‌ترین اقدام‌ها هنگام بروز انواع سوختگی‌ها خنک کردن محل سوختگی برای کاهش درد و مراقبت از زخم ایجاد شده برای جلوگیری از بروز عوارض دیگر مانند عفونت و شوک است.

واحد کار ۹

اقدام‌های اولیه هنگام خفگی‌ها

فهرست وسایل و تجهیزات مورد نیاز برای انجام فعالیت‌های عملی واحد کار نهم

وسایل و تجهیزات مورد نیاز	فعالیت عملی (۱)	فعالیت عملی (۲)
مدل آموزشی (مانکن) انسان	*	*

مقدمه

همان‌طور که بارها گفته شد، دستگاه تنفس و دستگاه گردش خون دو دستگاه بسیار حیاتی‌اند و ادامه زندگی مستلزم فعالیت مستمر و بدون وقفه این دستگاه‌های مهم است. هرگاه به عللی مانند آسیب‌های دستگاه عصبی مرکزی، انسداد راه هوایی، مسمومیت‌های خاص، خونریزی شدید، سکت‌های قلبی، غرق‌شدگی و... ادامه فعالیت دستگاه تنفس غیرممکن باشد، مرگ در زمانی کوتاه فرا می‌رسد.

۹-۱- علایم خفگی

مهم‌ترین علایم خفگی عبارت است از:

۱- رنگ‌پریدگی

۲- کبودی (لب، ناخن و...)

۳- تنگی نفس، تنفس صدادار، سرفه‌های سطحی و

غیر مؤثر

۴- نبض تند و سریع

۵- گشادی مردمک چشم‌ها

۶- برجستگی رگ‌های گردن

۷- تشنج، کاهش هوشیاری تا بیهوشی

۹-۲- انواع خفگی

آیا می‌دانید انواع خفگی کدام‌اند؟ چند نمونه مثال بزنید.

مهم‌ترین انواع خفگی عبارت است از:

۱- خفگی با جسم خارجی مثل آب‌نبات و...

۲- خفگی در آب (غرق‌شدگی)

۳- خفگی بر اثر گازهای سمی

۴- خفگی بر اثر وارد شدن فشار فیزیکی به راه هوایی و

بسته شدن آن مثل خفگی با طناب

۹-۲-۱- خفگی با جسم خارجی: خواهر لیلا در

حین خوردن صبحانه ناگهان دچار سرفه می‌شود و رنگش می‌پرد

لیلا چه باید بکند؟

شایع‌ترین علل خفگی انسداد راه هوایی بر اثر جسم خارجی است. خفگی بر اثر عواملی چون لقمه غذا، اجسام، میوه‌ها و خوردن همراه با خندیدن یا با دندان‌های مصنوعی که خوب جا نیفتاده‌اند بسیار شایع است.

۱- علایم خفگی با جسم خارجی به شرح زیر است:

۱- مصدوم گلویش را چنگ می‌زند.

۲- قادر به صحبت کردن واضح نیست.

۳- رنگ‌پریده و کبود است.

۴- به شدت سرفه می‌کند.

۱- اقدام‌های زیر را برای مصدوم دچار این نوع خفگی انجام دهید:

۱- اگر مصدوم هوشیار است او را تشویق به سرفه کردن

کنید.

۲- به سرعت مصدوم را خم کنید، درحالتی که سرش

پایین‌تر از سطح ریه‌هایش قرار گرفته، چهارالی شش ضربه محکم بین دو کتف وی وارد کنید.

۳- در صورتی که مصدوم بیهوش شد او را روی زمین به یک پهلو خوابانده، سر او را به عقب بکشید و چهار ضربه محکم بین دو کتف او وارد کنید. (روش‌های ضربه زدن به پشت در سنین مختلف)

۴- روش‌های ضربه زدن به پشت در سنین مختلف در صورت قطع تنفس، عملیات احیا را آغاز کنید.

توجه

هنگام دمیدن هوا به ریه مصدوم حتماً متوجه قفسه سینه او باشید. اگر قفسه سینه بالا نیامد دوباره به پشت او ضربه بزنید، دهان مصدوم را از هرگونه جسم خارجی پاک کرده و مجدداً تنفس مصنوعی را شروع کنید.

فعالیت عملی ۱

اقدام‌های مربوط به خفگی با جسم خارجی را روی مدل آموزشی (مانکن) تمرین کنید.

در راه هوایی است. تا زمانی که نبض فرد غرق شده می‌زند نجات او امکان دارد، حتی اگر مدت زیادی از غرق شدنش گذشته باشد.

۲-۲-۹- خفگی در آب: غرق شدن در آب یکی از موارد شایع است. مشکل عمده‌ای که افراد غرق شده با آن مواجه‌اند خوردن مقدار زیاد آب و تورم معده و وجود مایعات

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام خفگی‌ها

برای نجات غریق، اقدام‌های زیر را انجام دهید :

۱- در صورت لزوم هنگام خروج سر مصدوم از آب، تنفس دهان به دهان را در داخل آب شروع کنید. برای این کار با یک دست بینی او را ببندید و با دست دیگر غریق را نگه‌دارید و به او تنفس بدهید.

۶- لباس‌های خیس مصدوم را از تنش درآورید.

۷- اگر بدن مصدوم سرد است با استفاده از پتو، کت و... او را گرم کنید.

۸- تمام قربانیان غرق‌شدگی، حتی در صورتی که به سرعت بهبود یابند باید توسط پزشک معاینه شوند، چون احتمال عوارض ریوی وجود دارد.

۳-۲-۹- خفگی با گازهای سمی : خفگی با گازهای سمی نیز یکی از انواع خفگی‌هاست که به علت عدم آگاهی عمومی نسبت به راه‌های پیشگیری از آن هر ساله باعث مرگ و میر بسیار می‌شود.

از شایع‌ترین مسمومیت‌های تنفسی می‌توان مسمومیت با کربن مونوکسید (ناشی از سوخت ناقص در اتومبیل یا بخاری‌های

۲- مصدوم را از آب بیرون آورید و روی زمین بخوابانید. سر او را به یک طرف بچرخانید و دهان او را از اشیای خارجی، لجن، آب و... پاک کنید. به علت بلع مقدار زیادی آب، مصدوم معمولاً استفراغ می‌کند.

۳- برای خارج کردن آب از ریه‌های مصدوم، او را به روی شکم بخوابانید، دست‌های خود را زیر شکم او حلقه کنید و مصدوم را به سمت بالا بکشید. درحالی که سر غریق رو به پایین است، با فشار دادن به ناحیه شکم او، آب‌های داخل ریه را خالی کنید.

۴- نبض و تنفس مصدوم را کنترل کنید و در صورت لزوم عملیات احیا را انجام دهید.

۵- اگر مصدوم تنفس و نبض عادی داشت او را در وضعیت بهبود قرار دهید.

اصول کمک‌های اولیه و امدادرسانی: اقدام‌های اولیه هنگام خفگی‌ها

گازی)، گاز سولفید هیدروژن (ناشی از چاه‌های فاضلاب)، گازهای آشپزی (ناشی از نشت گاز در آشپزخانه‌ها) را نام برد.

مهم‌ترین علایمی که مسمومیت تنفسی با گازهای سمی دارد کاهش سطح هوشیاری، خواب‌آلودگی و عدم درک موقعیت است که اگر مصدوم سریعاً از محیط آلوده به گاز خارج نشود ممکن است بمیرد.

لازم است اقدام‌های اولیه زیر را برای مصدوم انجام

دهید:

۱- قبل از اقدام به نجات جان مصدوم اقدام‌های ایمنی و محافظتی را درباره خود در نظر بگیرید و با پوشاندن بینی و دهان با ماسک یا پارچه خیس به صورت سینه‌خیز وارد محیط آلوده شوید.

۲- پنجره‌ها را باز کنید.

۳- مصدوم را سریعاً به هوای آزاد منتقل کنید.

۴- پس از انتقال مصدوم به هوای آزاد لباس‌های تنگ و کمربند او را شل کنید.

۵- چنانچه مصدوم نفس نمی‌کشد، عملیات احیا را شروع کنید.

بیشتر بدانید

دود و گازهای سمی چون سبک‌اند در سطوح بالاتری قرار می‌گیرند به همین دلیل توصیه می‌شود به صورت سینه‌خیز خود را به مصدوم برسانید.

توجه

به هیچ عنوان در محیط آلوده به گاز شروع به انجام عملیات احیا نکنید.

فعالیت عملی ۲

فضایی فرضی را که آلوده به گازهای سمی است در نظر بگیرید و با رعایت تمام اقدام‌های ایمنی درباره خود، مصدومی را که در آن محیط دچار خفگی شده است نجات دهید.

اصول کمک‌های اولیه و امداد رسانی: اقدام‌های اولیه هنگام خفگی‌ها

۴-۲-۹- خفگی بر اثر فشار و انسداد راه هوایی :

۲- آنچه را که دور گردن مصدوم فشار وارد می‌کند مثل طناب، کابل و... را بپیرید و فرد را به آرامی روی زمین بخوابانید.

این حادثه ممکن است عمدی یا غیرعمدی باشد یا هنگام بازی کودکان با طناب اتفاق بیفتد.

اقدام‌های اولیه زیر را برای مصدوم دچار این نوع خفگی انجام دهید :

۳- تنفس او را کنترل کنید در صورت لزوم عملیات احیا را آغاز کنید.

۱- اگر مصدوم از جایی آویزان شده است، فرد را بلند کنید تا فشار از روی گردن او برداشته شود.

بیشتر بدانید

درصدی از مرگ و میر نوزادان، ناشی از خواباندن نوزاد به شکم است و چون طفل در این مرحله سنی توانایی کنترل سر خود را ندارد، بینی و دهان وی با بالش مسدود و باعث خفگی می‌شود که در صورت عدم انجام عملیات احیا منجر به مرگ نوزاد می‌شود. بنابراین بهتر است نوزادان را درحالی که سر به یک طرف خم است به پشت یا به پهلو بخوابانید.

